

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ НАУКИ

Вольвак О.М.

аспірант,

Інститут садівництва

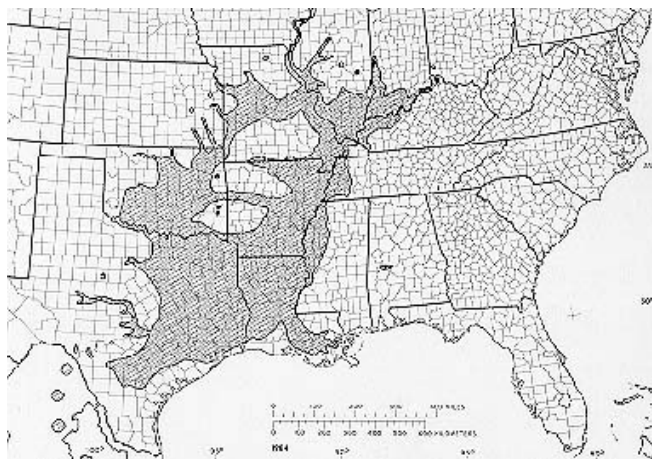
Національної аграрної академії наук України

ЗАГАЛЬНА МОРФОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ПОШИРЕННЯ CARYA ILLINOENSIS

Із приблизно 22 видів роду Карія (*Carya*) в Україні інтродуковані 6 видів: карія овальна (*Carya ovata*), гірка (*Carya cordiformis*), гола (*Carya glabra*), біла (*Carya alba*), бахромчата (*Carya laciniosa*) та пекан (*Carya pecan*), які відрізняються за морфологічними ознаками – кількістю листочків та їх опушенням, особливостями будови пагонів та плодів. Перші два види зустрічаються по всій території України, а в окремих місцях їх почали впроваджувати і в лісове господарство, інші види трапляються переважно в парках і ботанічних садах.

Історичними місцями зростання пекана є Північна Америка. Як зазначає Щепотьев Ф.Л. горіх пекан росте в лісах східної частини території США і в Мексиці. Поширений по дилинах рік Міссісіпі, Колорадо та їх притоках на родючих алювіальних, вологих, але добре дренованих ґрунтах. У субтропіках Північної Америки дерева пекана досягають 60 м висоти і до 2 м у діаметрі стовбура, у помірному кліматі – 30-40 м і до 60-80 см [1, с. 91].

Пекан (рис. 1) росте переважно в нижній долині Міссісіпі. У цьому регіоні він поширен на захід до східного Канзасу та центрального Техасу, від сходу до західної частини Міссісіпі та західного штату Теннессі. Повідомлялося про рідкісні випадки уздовж східної межі ареалу від південно-західного Огайо до Кентуккі та Алабами Пекан також росте локально по всій північно-східній та центральній Мексиці [2, с. 205–206].

Рис. 1. Природний ареал горіху пекан

Листки пекана великі, непарноперисті до 50 см завдовжки, з 9-17 листочками. Листочки листя видовжено-ланцетні, із зігнутою до основи листка верхівкою. У однорічних рослин пекана листки прості. Квітки роздільностатеві, розміщені на одних і тих самих пагонах. Тичинкові квітки зібрані в сережки, маточкові по 3-5 квіток у китиці. Окрема тичинкова квітка являє собою трироздільний листочком з прикріпленими до нього пиляками тичинок. Маточкова квітка складається з нижньої пляшкоподібної зав'язі, оточеної зрослими п'ятьма приквітниками. Приймочки зав'язі рожеваті, неглибокобахромчасті, липкі. Довжина квітки до 0,8 см, ширина 0,5 см (рис. 2) [2, с. 92].

Рис. 2. Листок Пекана

Плід пекана – несправжня кістянка, яка називається горіхом. Він має зовнішній твердом’ястий шар – перикарпій, який твердне при досяганні, і внутрішній шар – ендокарпій (горіх) з гладкою шкарлупою коричнево-ватого кольору і ядром. Ядро складається з зародка і двох сім’ядолей, в яких містяться їстівні речовини. Ендокарпій пекана завжди довгастої або овально-довгастої форми, до 4 см завдовжки і 2 см завширшки, середня маса його 5-6 г. Шкарлупа ендокарпій тонка, до 1 мм завтовшки, ядро становить понад 50 відсотків маси ендокарпій (рис. 3) [2, с. 92].

Рис. 3. Плід пекана

Планомірна інтродукція пекана в Україні почалась у 50-х роках ХХ ст. у м. Києві. Посадки пекана були здійснені в Київській, Черкаській, Полтавській, Херсонській, Одеській, Кіровоградській, Закарпатській та Черновецькій областях та Криму, де він росте до цього часу [3, с. 128].

Список використаних джерел:

1. Горіхи / за ред. Ф.Л. Щепотьєва, Ф.А. Павленко, О.А. Рихтер. – К., 1987.
2. Russell M. Burns and Barbara H. Honkala // Agriculture Handbook, T. 2. – Washington DC, 1990.
3. Орехоплодные лесные и садовые культуры / под ред. Ф.Л. Щепотьєва, Ф.А. Павленко, О.А. Рихтера. – М., 1985.